אישים באגרות הראי"ה

ר' יחיאל מיכל פינס

סופר והוגה דעות, מאבות הציונות הדתית וממיישבי ארץ ישראל · תר"ד–תרע"ג (1913–1843)

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

ר' יחיאל מיכל פינס נולד ברוז'ינוי (בלארוס) למשפחה רבנית ומיוחסת. קיבל חינוך תורני מקיף לצד השכלה כללית, ורכש מעמד בולט כהוגה וכפובליציסט עברי. ספרו הנודע 'ילדי רוחי' עסק בשאלות השעה של האומה ובסינתזה בין שמירת התורה לנאורות וללאומיות יהודית.

בשנת תרל"ח (1878) נבחר על ידי 'קרן מזכרת משה מונטיפיורי' לשמש כנציגה בארץ ישראל ועלה לירושלים. היה מראשי בוני השכונות היהודיות בירושלים (מזכרת משה, אהל משה, ימין משה ועוד). עם עליית אנשי בילי"ו פרש עליהם את חסותו וסייע להקמת גדרה. כיהן כמנהל בית החולים 'ביקור חולים' בירושלים וכמורה בבית המדרש למורים של חברת 'עזרה'. היה ממקימי 'ועד הלשון העברית' וטבע מילים רבות בעברית המתחדשת.

הרב קוק על ר' יחיאל מיכל פינס

כשהרב שמואל נח גוטליב, עורך הספר "אהלי שם" על הרבנים, ביקש מהרב קוק פרטים, הרב קוק הפנה אותו לר' יחיאל מיכל פינס כבקיא ברבני ארץ ישראל: 'וע"ד רבני א"י, הלא הרי"מ פינס שי' בקי בהם ובשמותיהם, ואם ירשום הנראים לו וישלח אלי, אוכל להוסיף איזה שמות' (כרך ב', אגרת שצד).

הרב שלמה אבינר על ר' יחיאל מיכל פינס

ר' יחיאל מיכל פינס, תלמידו של הרב מרדכי גימפל, נשלח לארץ לעסוק ביישובה, וסבל במשך עשרות שנים מנידויים מצד חוגים מסוימים בירושלים. רבו לא נכנע ללחץ והמשיך לקרב אותו. בהלווייתו ביפו הכריז הרב קוק בהספדו "הותר הנדר", כמו שאמר רבי יהושע על רבי אליעזר, ובכך טיהר את שמו בפני כל ישראל. (מקור: מתוך ספרי הרב)

האגרות

כרך ב', אגרת שצד: אגרת לרב שמואל נח גוטליב (מחבר 'אהלי שם'): הרב קוק מוסר פרטים על ייחוסו ומשפחתו, ומפנה אל ר' יחיאל מיכל פינס כבר-סמכא הבקיא בכל רבני ארץ ישראל ושמותיהם.

"וע"ד רבני א"י, הלא הרי"מ פינס שי' בקי בהם ובשמותיהם, ואם ירשום הנראים לו וישלח אלי, אוכל להוסיף איזה שמות"

ראו גם

דף האישיות של האדר"ת (רבי אליהו דוד רבינוביץ-תאומים). (להאדר"ת)

דף האישיות של קרובו הרב זלמן פינס מצירין. (להרב זלמן פינס)

כל האגרות בנושא "ארץ ישראל" במפתח. (לנושא ארץ ישראל)

נוסח האגרות – עם ביאור

1 האגרות שבהן נזכר ר' יחיאל מיכל פינס, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שצד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ז מרחשוון תרע"ב - יפו **נמען:** הרב שמואל נח גוטליב (עורך 'אהלי שם')

הרב קוק אינו מוצא תועלת בפרטים על עצמו לספר על הרבנים. הרב קוק מוסר את ייחוסו: אבי זקנו הוא ר' דוב מאוטיאן, אביו של ר' מרדכי גימפל יפה, ומצד אמו ר' אברהם, אב בית דין פרייל ושביז. לרשימת רבני הארץ הרב קוק מפנה לרב יחיאל מיכל פינס.

עיקרי הדברים

- ייחוס הרב קוק.
- רשימת רבני ארץ ישראל.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה, עה"ק[1] יפו ת"ו[2], י"ז מ"ח תרע"ב[3].

לכבוד ידידי הרב הגדול רב פעלים הר"ש[4] נח גאטליב [שמואל נח גוטליב, מחבר "אהלי שם", לקסיקון רבני הדור] שליט"א[5] שו"ר[6].

הגיעני מכתבו דמר עם לוח השאלות. והנה אני העני איני מוצא תועלת בהודעות פרטיות מעניני ערכי הדל. ואם ירצה כת"ר[7] לרשום את אדריסה שלי בין הרבנים, הלא יודע אותה כי[8]. ואם ע"ד[9] משפחתי, הנה ידוע למר ששא"ז[10] הי'[11] הג"ר[12] דוב מאוטיאן אביו של הגרמ"ג[13] יפה ז"ל[14], ומצד אמי הי' אא"ז[15] הרב ר' אברהם אב"ד[16] בעיר פרייל ושעביז ז"ל. חותני הגז"ל[17] הלא ידוע הוא. והדברים המעטים אשר הדפסתי, וכן הרשומים אצלי, איני יודע אם הם ראויים לקבע אותם חטיבה.

וע"ד[18] רבני א"י[19], הלא הרי"מ[20] פינס [יחיאל מיכל פינס, מראשי היישוב בירושלים] שי'[21] בקי בהם ובשמותיהם, ואם ירשום הנראים לו וישלח אלי, אוכל להוסיף איזה שמות.

מאד חפצתי לקחת דברים עם כת"ר בעניני אה"ק[22], אשר העיר שחושבם לתועלת.

מרוב הטרדא אקצר, ואו"ש[23] וברכה, כנה"ר[24] ידי"ע[25] מוקירו ומכבדו,

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. עה"ק - עיר הקודש
2. ת"ו - תבנה ותכונן
3. תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
4. הר"ש - הרב רבי שם שמתחיל באות ש (כגון שמואל / שלמה / שמעון / שמחה / שאול) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. שו"ר - שלום וישע רב
7. כת"ר - כבוד תורתו
8. כ' - כבוד
9. ע"ד - על דבר
10. ששא"ז - דורש פענוח

11. הי' - היה
12. הג"ר - הגאון רבי
13. הגרמ"ג - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות מ, ג (למשל: משה + גרשון) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
14. ז"ל - זכרונו לברכה
15. אא"ז - אבי אבי זקני
16. אב"ד - אב בית דין
17. הגז"ל - הגאון זכרונו לברכה
18. וע"ד - ועל דבר
19. א"י - ארץ ישראל
20. הרי"מ - הרב רבי י... מ... (שם אדם)
21. שי' - שיחיה
22. אה"ק - ארץ הקודש
23. ואו"ש - ואומר שלום
24. כנה"ר - כנפשו הרמה
25. ידי"ע - ידידו עוז